

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.2.12>

А. М. Апаров

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та методики викладання правознавства
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖ КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ РЕГУЛЮВАННЯ

Статтю присвячено відображенню спроби визначення меж ключових проблемних питань адміністративного права і процесу та їх значення для розвитку адміністративно-правової галузі регулювання.

Актуальність теми дослідження ґрунтується на визнанні ключових питань адміністративного права та процесу орієнтирами розвитку адміністративно-правової галузі регулювання суспільних відносин у цілому, а також окремих правових інститутів та механізмів. Водночас площина порушених у поданій роботі питань стосується досить широких меж адміністративно-правового регулювання.

Окрема увага звертається на те, що порушені питання наявності низки проблем у галузі адміністративно-правового регулювання знаходять свою особливу актуальність саме в межах відповідної сфери, оскільки означена площина має особливу теоретичну і прикладну значимість і безпосередньо пов'язана з такими напрямками життєдіяльності суспільства, як функціональна діяльність держави та органів влади, а також із питанням належного забезпечення суспільних прав, свобод та законних інтересів людини органами публічного адміністрування.

У змісті роботи наголошується, що думки правників щодо розглядуваних питань часто мають звужений характер, адже знаходяться в межах того чи іншого підходу, що свідчить про відсутність комплексності юридичного погляду.

Відповідно, в роботі розглянуті загальні правові тенденції порушених питань. Зокрема: окреслені питання уніфікації та належного визначення з межами розуміння основоположних категорій адміністративно-правової галузі; питання уточнення меж предмета регулювання адміністративного права та адміністративного законодавства й, відповідно, – розмежування сфер їх регулювання зі сферами регулювання інших галузей права та законодавства, питання співвідношення і збалансування між собою правових механізмів забезпечення публічних та приватних інтересів; питання уніфікації засобів і методів, способів та форм, інструментів адміністративно-правового регулювання окремих сфер суспільної реальності; питання вдосконалення підходів у питанні розвитку запровадженого в Україні процесу децентралізації влади та підвищенню ефективності діяльності державно-владного апарату тощо.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративний процес, проблеми регулювання, прогалини права, правова доктрина, юридична практика.

Постановка проблеми. Наразі в межах будь-якої галузі правового регулювання суспільних відносин є низка проблемних та спірних питань теоретичного і практичного характеру. Не є винятком з указанного питання й галузь адміністративного права та процесу. Причому необхідно зауважити те, що порушене питання наявності низки проблем у галузі адміністративно-правового регулювання знаходить свою особливу актуальність саме в межах відповідної сфери, оскільки означена площина має особливу теоретичну та прикладну значимість і безпосередньо пов'язана з такими напрямками життєдіяльності суспільства, як функціональна діяльність держави та органів влади, а також із питанням належного забезпечення суспільних прав, свобод та законних інтересів людини органами публічного адміністрування.

Останній тезис дедалі посилює свою актуальність у часі, про що свідчить кардинальна зміна тенденцій розвитку адміністративно-правової галузі в напрямі посилення уваги до інститутів правового забезпечення суспільних прав, свобод та законних інтересів людини органами публічної влади. Зважаючи на це, в порушеному контексті доводиться констатувати особливу важливість держави та її публічного апарату в питанні належного забезпечення правового регулювання суспільних відносин у площині створення, забезпечення та розвитку публічно-правових інститутів реалізації, захисту та охорони суспільних суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів, що не викликає жодних заперечень у представників сучасної доктрини адміністративного права, а також у практиків застосування норм адміністративного законодавства у своїй професійній діяльності.

Безумовно, що особливу увагу в порушеному контексті привертають ключові питання адміністративного права та процесу, оскільки такі є орієнтиром розвитку адміністративно-правової галузі регулювання суспільних відносин загалом, а також окремих правових інститутів та механізмів регулювання означеної сфери. Водночас площина порушених питань стосується значної кількості аспектів адміністративно-правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуваному питанню присвячується значна увага правників. Однак зазвичай їх думки щодо цього мають звужений характер, адже пов'язані з обґрунтуванням того чи іншого підходу, що свідчить про відсутність комплексності юри-

дичного погляду. Тому, розглядуване питання потребує свого додаткового дослідження.

Мета статті – дослідити межі ключових проблемних питань адміністративного права і процесу.

Виклад основного матеріалу. Серед означених вище проблемних аспектів найперше необхідно зауважити питання по-іменування та розуміння природи ключових понять, категорій, явищ і процесів в адміністративному праві. Між іншим, ідеться про публічне (адміністративне) управління, публічне (адміністративне) регулювання, публічне адміністрування, публічний (адміністративний) контроль, публічний (адміністративний) нагляд, адміністративний процес, адміністративні процедури, адміністративні правовідносини тощо. Уважаємо, що вирішення означених питань сприятиме розвитку та вирішенню низки завдань галузі адміністративного права і процесу, зокрема:

1) уточненню меж предмета регулювання адміністративного права та адміністративного законодавства й, відповідно, – розмежуванню сфер їх регулювання зі сферами регулювання інших галузей права та законодавства. У цьому контексті варто зазначити те, що, як справедливо йдеться в юридичній літературі [1, с. 15], в останні роки адміністративно-правова наука саме й була зосереджена на проблемах формування нової доктрини, напрацюванні її концептуальних засад, серед яких найголовнішою залишається визначення предмета адміністративного права, окреслення меж адміністративно-правового регулювання суспільних відносин;

2) співвідношенню і збалансуванню між собою правових механізмів забезпечення інтересів публічних інституцій та правових механізмів й інститутів прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина у площині як приватно-правових, так і публічно-правових аспектів. Необхідно зазначити, що вказане питання посилює свою актуальність з огляду на комплексний характер адміністративно-правових конструкцій та механізмів регулювання, а також з урахуванням їх присутності в інших галузях правового регулювання (додання адміністративно-правових механізмів у комплексні галузі права та міжгалузеві чи комплексні нормативно-правові акти, як, наприклад, у господарське право, податкове право, митне право, фінансове право тощо), а в кінцевому підсумку – справляє значну роль у питаннях належного співвідношення та збалансування між собою приватно-правових і публічно-

правових інтересів у межах однорідних або ж комплексних типів суспільних відносин;

3) уніфікації засобів і методів, способів та форм, інструментів адміністративно-правового регулювання окремих сфер суспільної реальності. Щодо цього варто вказати, що є досить очевидною та обставина, що уніфіковане розуміння тих чи інших правових категорій, уніфікована нормативна й теоретико-правова їх визначеність сприяють досягненню адекватності, ефективності та однозначності правового регулювання, усуненню колізійних та інших ситуацій, пов'язаних із прогалинами правового регулювання, забезпеченню ефективності та однозначності судової практики розв'язання спірних ситуацій у галузі адміністративно-правового регулювання суспільних відносин тощо;

4) масштабному підвищенню ефективності та адекватності адміністративно-правового регулювання суспільних явищ та процесів загалом, оскільки уніфіковане розуміння ключових категорій та понять, механізмів та інститутів, інших правових елементів і конструкцій адміністративно-правової сфери регулювання суспільних відносин дозволяє окреслити площину основних функцій та завдань адміністративного права і процесу загалом, означити основні напрями їх подальшого розвитку;

5) адекватному розумінню, співвідношенню між собою, а також застосуванню в повсякденній правничій практиці основних понять, категорій, явищ та процесів адміністративного права у площині комплексності їх змісту та різногалузевої приналежності. У цьому ракурсі правового погляду необхідно зазначити, що вказане стосується комплексного характеру адміністративно-правових інституцій, а також їх присутності в інших галузях правового регулювання. Зокрема, йдеться про залучення адміністративно-правових механізмів регулювання в комплексні галузі права та міжгалузеві чи комплексні нормативно-правові акти. Відповідно, під час вирішенні практичних питань забезпечення належного адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, а також за досягнення розуміння в тих чи інших теоретичних питаннях адміністративного права, необхідно враховувати як загально-правовий характер природи тих чи інших адміністративно-правових утворень, так і функціонально-галузевий, що зумовлюється особливостями відповідної галузі застосування адміністративно-правових механізмів;

6) удосконаленню підходів у питанні розвитку запровадженого в Україні процесу децен-

тралізації влади та підвищенню ефективності діяльності державно-владного апарату. Причому зазначене питання набуває своєї особливої актуальності в розрізі євроінтеграційних процесів України, щодо чого неодноразово зверталась увага у правничій літературі, оскільки з огляду на значний перелік умов, які підлягають виконанню Україною для вступу до Європейського Союзу, однією з найважливіших залишається децентралізація державної влади [1, с. 9];

З урахуванням зазначеного можна дійти висновку, що однією із ключових тематик адміністративно-правової галузі регулювання та актуальних перспектив розвитку адміністративного права загалом є питання уніфікації та належного визначення з «межами розуміння» основоположних категорій адміністративно-правової галузі, оскільки такі закладаються в основу правового регулювання в загальному масштабі. Водночас оскільки йдеться про поняття публічно-правових механізмів управління, регулювання, адміністрування тощо, то із власного досвіду розгляду сутності відповідних понять у господарському праві [2], де наявний комплексний зміст правових норм і, відповідно, – використання в теорії права та законодавстві категорій інших галузей права, зокрема адміністративного, варто згадати, що відповідні категорії є спеціальними, комплексними тощо, адже такі використовуються в різних галузях права, мають особливі й нетипові структури побудови правових норм, формують особливі правові механізми регулювання тощо.

Відповідно, наразі є достатньо підстав стверджувати, що правові конструкції та механізми адміністративного права характеризуються особливою специфікою своєї юридичної природи, оскільки формують спеціальні юридичні механізми, спеціальні юридичні засоби, спеціальні правові категорії, спеціальні норми тощо, які, доповнюючись у своєму змісті комплексним та універсальним характером, широко застосовуються як у галузі адміністративних правовідносин, так і в інших галузях правового регулювання суспільних відносин на умовах, визначених (допущених) межами принципів відповідних інших галузей правового регулювання. Причому доречно зауважити, що таке застосування є значно ширшим, ніж механізми аналогії права та аналогії закону, й підкріплюється нормативно-визначеною можливістю втручання держави в будь-яку сферу суспільної життєдіяльності, однак лише на умовах, прямо

визначених законом, і за умови дотримання основоположних принципів правового й адміністративно-управлінського регулювання. Зазначене надає достатньо підстав наголошувати на універсальності категорій та понять адміністративно-правових механізмів і конструкцій, що водночас доповнюється особливою специфікою комплексного та спеціального характеру.

Щодо комплексного та спеціального характеру елементів адміністративно-правових конструкцій та механізмів, а разом з тим і щодо розуміння понять конструкцій, механізмів тощо, зауважимо таке.

Загалом, під юридичними конструкціями в теорії права, як правило, розуміються технічні засоби юридичної техніки правотворчості, котрі є спеціальними побудовами нормативного матеріалу, які складаються з визначеного компонування суб'єктивних прав, пільг, заохочень, зобов'язань, заборон, покарань тощо [3, с. 162]. Щодо цього не можемо не погодитись із визначенням юридичних конструкцій як закріплених у законодавстві ідеальних й узагальнюючих моделей структури правових явищ, створюваних для формування регулятивних, охоронних, захисних нормативно-правових приписів і досягнення точності й визначеності законів. Також зазначається, що для формування регулятивних приписів використовуються здебільшого відповідні галузеві конструкції регулятивних правовідносин, змістом яких є міра можливої та необхідної правомірної поведінки суб'єктів права; для формування охоронних приписів – відповідні конструкції правоохоронних відносин, змістом яких є суб'єктивне право й обов'язок відповідного компетентного органу держави щодо призначення правопорушнику міри юридичної відповідальності й суб'єктивний обов'язок правопорушника зазнати примусового позбавлення певних благ і цінностей, котрі йому належали; для формування захисних приписів – відповідні конструкції захисних правовідносин, змістом яких є суб'єктивне право потерпілого на захист свого порушеного права й суб'єктивний обов'язок правопорушника відновити порушене право потерпілого [4, с. 8–9].

Водночас необхідно звернути увагу на те, що поняття юридичної конструкції є досить багатаспектним, а тому не можемо не погодитись із твердженнями про те, що, зважаючи на багатогранність характеру юридичних конструкцій як засобів пізнання правових явищ, логічно вважати, що останні знаходять свій вияв у будь-якій правовій системі поглядів, що означає те,

що норми права є певною системою, котра фактично є конструкцією; також норми права закріплюються в законах та інших джерелах права за допомогою юридичних конструкцій як засобів юридичної, зокрема законодавчої, техніки; неможливо реалізувати (застосувати) норми права, не використавши відповідних юридичних конструкцій [5, с. 58].

Зазначене вище настановує на думку про те, що юридичні конструкції, будучи певними ідеальними та універсальними моделями структури правових явищ, які спрямовані на формування та розвиток моделей регулювання, охорони та захисту суспільних відносин, відіграють ключову роль для механізму правового регулювання суспільних відносин і, відповідно, – правового режиму такого регулювання. Як бачимо, означене стосується і сфери адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

Підсумовуючи зазначене, наголосимо на тому, що в межах адміністративного права та процесу історично сформувались, розвиваються й об'єктивно функціонують універсальні та водночас спеціальні правові утворення (конструкції), котрі знаходять своє зовнішнє відображення в якісно однорідних і відносно відособлених системах адміністративно-правових норм. Спеціальний характер відповідних категорій знаходить свій вияв в особливому характері й режимі регулювання, особливих і відособлених механізмах правового впливу на суспільні відносини, котрі відрізняються від подібних правових категорій інших галузей правового регулювання. Водночас універсальний характер конструкцій та механізмів адміністративного права, з огляду на свою природу, вказує на можливість їх ефективного застосування в інших галузях правового регулювання, де відповідне регулювання видається можливим і допустимим із погляду правових постулатів та нормативних приписів закону, а також раціональним під кутом зору забезпечення адекватності та доцільності в досягненні ефективності та позитивного результату правового регулювання.

Щодо понять комплексних та спеціальних правових конструкцій, засобів і механізмів зауважимо таке.

Спеціальні норми елементів правового регулювання компонують відповідні інститути права та знаходять свою матеріалізацію й відповідне нормативне закріплення в положеннях актів спеціального, а в деяких випадках – загального

законодавства. За своєю природою, спеціальні правові конструкції – це певні універсальні моделі правових явищ, котрі спрямовані на формування та розвиток спеціальних моделей правового регулювання, охорони та захисту суспільних відносин та які компонується з низки правових елементів, насамперед правових норм, і, відповідно, знаходять свій вияв у спеціальних інститутах, механізмах та засобах права.

Відносно правових засобів видається за можливе сприйняти позицію О.В. Малько, відповідно до якої під такими варто розуміти правові явища, котрі знаходять своє вираження в інструментах (установленнях) і діяннях (технології), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення соціально корисних цілей. Водночас також зазначається, що як правові засоби виступають норми та принципи права, правозастосовні акти, договори, юридичні факти, суб'єктивні права, юридичні обов'язки, заборони, пільги, міри заохочення, міри покарання, акти реалізації прав та обов'язків тощо. Юридичні засоби, на думку зазначеного науковця, виконують функцію універсального «будівельного матеріалу», з якого формується система права, адже правові засоби уніфікують усі ті явища, з яких складається право – юридичний факт, суб'єктивне право, зобов'язання, заохочення, покарання, норма, інститут, підгалузь, галузь тощо. Водночас компонуючись певним чином, правові засоби виступають елементами дії права, функціональної сторони механізму правового регулювання, правових режимів [3, с. 223–225].

Останнє твердження наштовхує на думку про те, що правові засоби, знаходячи своє закріплення у правових нормах, є складниками правових механізмів, а також юридичних конструкцій. Водночас нагадаємо, що дозволи, позитивні зобов'язання та заборони, які за своєю природою є правовими засобами та формують механізм правового регулювання, також є ключовими елементами правового режиму.

Щодо правового механізму регулювання, то під таким необхідно розуміти процес переведення нормативності права в упорядкованість суспільних відносин, здійснюваний за допомогою системи правових засобів і форм із метою задоволення публічних і приватних інтересів, забезпечення правопорядку («належне» у праві стає «сущим», тобто норми права перетворюються на правомірну поведінку суб'єктів права) [6, с. 265]. Або ж згідно з іншим змістовним під-

ходом, котрий досить часто використовується та береться за основу в юридичній літературі, механізм регулювання – це певна система послідовно організованих юридичних засобів, які застосовуються з метою впорядкування суспільних відносин, сприяння задоволенню інтересів суб'єктів права [3, с. 249].

Так чи інакше, не заглиблюючись у сутність означених юридичних категорій і понять, підкреслимо те, що правові засоби, механізми та інші правові конструкції знаходять своє закріплення у правових нормах. Водночас необхідно акцентувати увагу й на тому, що правові норми, котрі системно регулюють окрему групу (вид) взаємозалежних суспільних відносин, формують інститути права. У нашому разі йдеться про спеціальні норми права, які, на відміну від загальних правових норм, мають пріоритет у правозастосованні, а їх дія поширюється лише на окремі визначені види відносин та/або стосуються лише певного кола учасників таких відносин. Також необхідно вказати, що в цьому разі наявна істотна специфіка правового регулювання і правового режиму. У контексті останніх тверджень показово навести висловлювання О.Р. Зельдіної про те, що принцип пріоритету спеціальних норм права над загальними обґрунтовано у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, а також закріплений низкою нормативно-правових актів [7, с. 12].

Отже, підкреслимо, що розглядувані положення про відповідні спеціальні правові конструкції мають характер спеціальних, адже в них відображені правові знання про спеціальні правові норми та спеціальні нормативно-правові акти та їх положення, котрі, відповідно, формують/установлюють/визначають спеціальні інститути, механізми й засоби права та законодавства. Водночас визначальними ознаками для ідентифікації їх як спеціальних є те, що вони мають пріоритет у юридичній силі, а з огляду на це – пріоритет у практичному застосованні, порівняно із загальними правовими нормами, інститутами, механізмами, засобами та іншими загальними конструкціями права й законодавства. Відповідні спеціальні правові інститути та їх норми й, відповідно, спеціальні механізми та засоби права й законодавства, що ними встановлюються, стосуються лише окремих видів суспільних відносин та/або певного кола учасників таких відносин і характеризуються водночас особливою специфікою правового регулювання і правового режиму.

Водночас, як нам уже відомо, характер адміністративно-правових конструкцій, механізмів,

норм виявляється також в універсальності характеру, що дає змогу відповідним правовим елементам, наділеним спеціальним та особливим характером правового регулювання й застосування, мати свій вплив на суспільні відносини, що не є суто адміністративними у своїй природі. В інших галузях права такі випадки окреслюються в межах комплексної природи відповідних галузевих утворень. Так чи інакше, а відповідні універсальні, щодо адміністративної галузі регулювання, правові механізми та конструкції запозичуються саме з відповідної адміністративно-правової галузі правових утворень. Зважаючи на це, застосовуючись в означений спосіб у межах неадміністративно-правових суспільних відносин, відповідні адміністративно-правові елементи виявляють свій характер універсальності та водночас задають особливий характер конструкціям та механізмам інших галузей права, в яких вони знаходять своє застосування, що надає комплексного режиму та характеру правової природи цим відповідним галузям правового регулювання.

Отже, достатньо підстав стверджувати, що низка правових конструкцій та механізмів універсального характеру з об'єктивною необхідністю застосовуються в інших галузях правових утворень, тим самим компонує їх комплексний характер, спрямовуючись у кінцевому підсумку на забезпечення ефективного регулювання суспільних відносин.

Необхідно зазначити те, що в означеній площині досить часто виникають суперечки теоретичного і практичного характеру щодо природи правових явищ та процесів, котрі відбуваються внаслідок процесів проєктування адміністративно-правових категорій та механізмів на неадміністративні відносини. Доречно погодитися з тим, що вирішення зазначеного питання й досягнення в цьому зв'язку науково-правового консенсусу, як бачимо, є досить необхідним і нагальним завданням юридичної науки, адже наявні на сьогодні підходи в різних галузях права фундаментально відрізняються за своїм змістом, що породжує формування різних поглядів на моделі та механізми регулювання тих чи інших суспільних відносин. Актуальність вирішення порушеного питання та необхідність обрання у зв'язку з цим універсального підходу особливо виявляються у площині правозастосовної практики, яка, з огляду на різноманітність поглядів, не завжди має універсальний та усталений характер. Зокрема, в подібних за змістом випадках різні суб'єкти застосовують норми

різногалузевого законодавства, що, відповідно, зумовлює настання для учасників суспільних відносин різних за змістом юридично значимих наслідків в умовах подібних життєвих ситуацій. Як наслідок, щодо цього є й відповідна судова практика. Так чи інакше, але найперше повинно йти про досягнення компромісів у поглядах на рівні наукової доктрини, практиків застосування чинного законодавства, окремих представників органів законодавчої та іншої нормотворчої діяльності, що створить необхідні перспективи для створення уніфікованого правового поля та його універсального розуміння.

Отже, в сучасних умовах розвитку першочерговим завданням для адміністративно-правової галузі регулювання, а також для правової доктрини загалом є досягнення консенсусу серед спеціалістів права та обрання у зв'язку з цим єдиного підходу, а тому, відповідно, сприйняття певної єдиної моделі правової конструкції адміністративного права, що надасть змогу зосередити увагу на розробці та прискоренні реалізації подальших напрямів розвитку національного адміністративного регулювання. Водночас не викликає жодних сумнівів те, що досягнення відповідного консенсусу щодо юридичної природи основних категорій, механізмів, конструкцій адміністративного права та обрання єдиного й максимального прогресивного вектору його розвитку, за умови оптимально-позитивного розвитку подій, спроможне прискорити посилення ролі та статусу нашої держави у світовому просторі, вирішити низку проблем політичного та управлінського характеру, а також слугуватиме запорукою розвитку українського суспільства та держави загалом.

Окремо зазначимо, що порушене питання стосується і площини законодавства та практики його застосування. З огляду на це актуальним залишається питання, пов'язане із проблематикою прийняття нормативно-правових актів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, у яких містяться категорії та поняття, котрі не мають свого теоретичного розроблення науковими кадрами та практичного випробування практикою застосування законодавства, зокрема у площині судочинства. Як приклад, згадаємо випадок прийняття у свій час Кодексу адміністративного судочинства України, в якому, як справедливо зазначається у правничій літературі, містився нормативно закріплений категоріальний апарат, не розроблений ученими та не випробуваний судовою практикою [8, с. 5].

Висновки і пропозиції. Узагальнюючи зазначене, зазначимо, що навіть саме собою точне окреслення меж основоположних актуальних питань адміністративного права та процесу надасть змогу внести адекватні та необхідні пропозиції в доктрину правової науки в частині вдосконалення змісту та форм правового регулювання в тій чи іншій сфері суспільних відносин, насамперед – у сфері адміністративно-правового регулювання.

Список використаної літератури:

1. Комзюк А.Т. Публічне адміністрування й сучасна доктрина адміністративного права. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. 295 с.
2. Апаров А.М., Онищенко О.М. Господарське право України: навчальний посібник у 2 т. / Т. 2. Особлива (Спеціальна) частина. Київ : Істина, Державний університет інфраструктури та технологій. 2018. 448 с.
3. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права : учебник (изд. стереотипное). Юрист, 2004. 512 с.
4. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. 2010. 229 с.
5. Зінченко О.В. Функції юридичних конструкцій: теоретико-правовий аналіз. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. 424 с.
6. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 520 с.
7. Зельдіна О.Р. Теоретичні аспекти спеціального режиму господарювання : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право». Київ, 2007. 35 с.
8. Рябченко О.П. Проблемні питання розвитку сучасної доктрини адміністративного права і процесу. *Юрист України*. 2011. № 1(14). 72 с.

Aparov A. M. To the definition of the boundaries of key problem issues of administrative law and process and their importance for the development of administrative law

This work substantively reflects the attempt to define the boundaries of key issues of administrative law and process and their importance for the development of administrative law.

The relevance of the research topic is based on the recognition of key issues of administrative law and process as guidelines for the development of the administrative and legal field of regulation of public relations in general, as well as individual legal institutions and mechanisms. At the same time, the level of issues raised in this paper concerns a rather broad framework of administrative and legal regulation.

Particular attention is drawn to the fact that the issues of a number of problems in the field of administrative and legal regulation are particularly relevant in the relevant field, as this area has special theoretical and applied significance and is directly related to such areas of society as functional activities of the state and authorities, as well as the issue of proper provision of public rights, freedoms and legitimate human interests by public administration bodies.

The content of the work emphasizes that the opinions of lawyers on the issues under consideration are often narrowed, because they are within one or another approach, which indicates the lack of complexity of the legal view.

Accordingly, the paper considers the general legal trends of the issues raised. In particular: the issues of unification and proper definition with the limits of understanding of the basic categories of the administrative and legal field are outlined; the issue of clarifying the boundaries of the subject of regulation of administrative law and administrative legislation and, accordingly, the delimitation of their areas of regulation with the areas of regulation of other branches of law and legislation, the relationship and balancing of legal mechanisms to ensure of public and private interests; issues of unification of means and methods, methods and forms, tools of administrative and legal regulation of different spheres of social reality; issues of improving approaches to the development of the process of decentralization of power introduced in Ukraine and increasing the efficiency of the state apparatus, etc.

Key words: *administrative law, administrative process, problems of regulation, gaps in law, legal doctrine, legal practice.*